

אֶלְדָּנֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֵבֶת

פְּרָשַׁת וַאֲתַחֲנֵן

כ"ז, אֲדָר א' ש"ת

וְהָיָה מִפְּרֵט בְּדִיקָה אֶת קוּשִׁיתוֹ כְּתַלְמִיד לִפְנֵי רַבּוֹ. וְלֹא אַחֲרַי מִכֵּן סִיַּם וְאָמַר: אֲנִי, רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, גָּלָה לִי אֶת בְּאוּר דְּבָרָיו. וְכֹאשֶׁר הָאִיר ה' אֶת עֵינָיו וְזָכָה לְהִבִּין אֶת דְּבָרֵי רַבּוֹנוֹ תָּם הָיָה שָׁב וּמוֹדָה לְבוֹרְאוֹ: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מוֹדָה אֲנִי לִפְנֵיהֶּ שֶׁהֶאֱרַת אֶת עֵינַי וְזִכִּיתָנִי לְהִבִּין אֶת דְּבָרֵי רַבּוֹנוֹ תָּם. בְּמִשְׁךָ הַזְּמַן שָׁמוּ לֵב שְׁכָךְ הוּא נוֹהֵג גַּם בְּשֶׁאֵר עֲנִינָיו, הוּן בְּמַלְי דְּשִׁמְיָא וְהוּן בְּמַלְי דְּעִלְמָא, תְּמִיד הָיָה מְדַבֵּר וְשָׁח בְּבִיכּוֹל הַשִּׁי"ת יוֹשֵׁב עִמּוֹ וְאַצְלוּ.

אֶפְלוֹ עַל הַכֶּף

הַרְה"ק רַבִּי יִצְחָק אֵיזִיק מְזִידִיטְשׁוֹב זִיע"א סֵפֶר פְּעַם אֹדוֹת הַרְה"ק הַרְבֵּי רַבִּי מַעֲנַדְלִי מְרִימֵנוֹב זִיע"א, כִּי בַעַת שֶׁהִסְתַּוּפֶּה בְּצַל קִדְשׁוֹ שֶׁל הַרְה"ק הַרְבֵּי רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מְלִיזֵעֶנְסֶק זִיע"א הָיָה דֹרְכוֹ בְּקִדְשׁ לִישֵׁב שָׁם זְמַן רַב, וְהָיָה אוֹכֵל תְּמִיד עַל שְׁלֶחַן הַטְּהוֹר עִם הַרְבֵּי רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ זִיע"א בְּכָל יוֹם, וְכַבְּדוֹ אֹתוֹ מְאֹד, וְנִתְּנוּ לוֹ כָּל הַצְּטֻרְכוֹתוֹ.

יוֹם אֶחָד הִתְיָשַׁב בְּדַעְתּוֹ שֶׁלֹּא לְהִתְפַּלֵּל עַל פְּרִנְסָה, כִּי לָמָּה לוֹ לְהִתְפַּלֵּל עַל פְּרִנְסָה אִם נוֹתְנִים לוֹ כָּל הַצְּטֻרְכוֹתָיו. אַחֲרַי כֶּף בַּעַת שֶׁיֵּשֵׁב עַל שְׁלֶחַן אֶחָד עִם הַרְבֵּי רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ, נִתֵּן הַמְשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד הִקְעֶרָה עִם הַכֶּף שְׁלוֹ, וְלִפְנֵי הַרְבֵּי ר' מַעֲנַדְלִי שָׂכַח לִתֵּן לוֹ הַכֶּף, וְכָל אֶחָד אָכַל וְהוּא לֹא אָכַל. שָׁאַל אוֹתוֹ הַרְבֵּי ר' אֱלִימֶלֶךְ מִדּוּעַ לֹא תֹאכַל, וְהִשִּׁיב לוֹ שֶׁאֵין לוֹ כֶּף. אָמַר לוֹ הַרְבֵּי ר' אֱלִימֶלֶךְ הֲלֹא תִרְאֶה שֶׁאֶפְלוֹ עַל הַכֶּף צְרִיכִין לְשֹׂאֵל מֵאֵת הַקַּב"ה. וּמֵאֵז קָבַל עָלָיו שֶׁלֹּא יִחְסַר מִלְּהִתְפַּלֵּל עַל פְּרִנְסָה.

לֹא יֵשֵׁב כֶּסֶף

רַבּוֹנוֹ הַמְהַרְשֵׁ"א זִיע"א כָּתַב בְּחִדוּשֵׁי אֲגָדוֹת (בְּבֵא בַתְּרֵא כ"ה): שֵׁישׁ לְפָרֵשׁ דְּרָךְ צַחוֹת

שֶׁהַמְשַׁרְתֵת תַּחְזוֹר

וַאֲתַחֲנֵן אֵל ה' בַּעַת הַהוּא לֵאמֹר (ג, כג).

סֵפֶר הַרְה"ק רַבִּי שְׁמוּאֵל מְסֻלוֹנִים זִיע"א עַל הַרְה"ק רַבִּי פִּנְחָס מְקַאֲרִיץ זִיע"א, שְׁבָכַל יוֹם הָיָה מַעֲבִיר יָדוֹ עַל הָאֵשׁ לְרֵאוֹת הָאֵם תִּשְׁלַט בּוֹ אֵשׁ שֶׁל גֵּהֲנוּם. כָּל כֶּף הָיָה מְפֹשֵׁט מֵעוֹלָם הַזֶּה. וּפְעַם שָׁמְעוּ תַלְמִידָיו, שֶׁבִּסּוּף שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה קֳדָם 'יְהִיו לְרִצּוֹן' בִּקְשׁ מֵהַשִּׁי"ת שֶׁהַמְשַׁרְתֵת תַּחְזוֹר, וְהָיוּ בֵּין הַתַּלְמִידִים מְקַבְּלִים וְעֵינָיו בְּדָבָר וְלֹא מֵצְאוּ שׁוּם כּוֹנֵה לְתַלּוֹת בָּהֶם עַל פִּי קַבְּלָה, עַד שֶׁשָּׂאֲלוּ אֶת פִּיו מַה הִיְתָה כּוֹנֵתוֹ. וְאָמַר לָהֶם, שֶׁלֹּא הָיוּ לוֹ שׁוּם כּוֹנֵה נִסְתָּרוֹת, אֲלֹא בְּפִשְׁטוֹת, הִיּוֹת וְהַמְשַׁרְתֵת מִמְּאֵנֶת לְבָא עוֹד אֲלֵיהֶם, וְזוּגְתּוֹ הַרְבֵּית אֵין לָהּ כַּח וְצִרְיָכָה עֲזָרָה, עַל כֵּן בִּקְשׁ מֵהַשִּׁי"ת שִׁיתֵן בְּלֵב הַמְשַׁרְתֵת שֶׁתַּחְזוֹר לְעַבּוֹדָתָהּ. וְסִיַּם: הֲלֹא תְבִינֵנוּ, כְּשִׁילֵד חֶפֶץ בְּמַעֲיֵל מְשִׁי הָרִי הוּא מְבַקֵּשׁ זֹאת מֵאֲבִיו, וְכֵן כְּשֶׁחֶפֶץ בְּפִרוּטָה לְקִנּוּת כַּעֲדָה גַּם כֵּן מְבַקֵּשׁ מֵאֲבִיו וְאֵינוֹ מִתְבַּיֵּשׁ אֶף שֶׁהוּא דָּבָר פְּעוּט, כִּי הָרִי אָבִיו הוּא, כֵּן אֲנַחְנוּ בָּנִים לְמַקּוּם וְהוּא יִתְבָּרַךְ אֲבִינוּ, וְאֵין לָנוּ לְהִתְבַּיֵּשׁ לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו אֶפְלוֹ דְּבָר פְּעוּט כִּי זוּלְתוֹ אֵין מִמִּי לְבַקֵּשׁ.

אֵינְנִי מִבִּין אֶת דְּבָרֵי רַבּוֹנוֹ תָּם

שָׁח הַגַּה"צ רַבִּי יַעֲקֹב מֵאִיר שְׁכֵטֶר שְׁלִיט"א ('כַּדַת נִפְשׁ מְשִׁיבַת' עִמּוּד רַכָּה): שָׁמַעְתִּי לִפְנֵי שְׁנַיִם רַבּוֹת עַל אֶחָד מִרְאִשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת הַמְּפָרְסָמִים מְגִדוּלֵי הַדּוֹר הַקּוֹדֵם, שֶׁבַעֲת שֶׁהָיָה הוֹגֵה בַתּוֹרָה בְּחִדְרוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִים אוֹתוֹ לְעֵתִים קְרוֹבוֹת מְשׁוֹחַח עִם מֵאֵן דְּהוּ, וְהָיוּ הַסּוֹבְבִים תְּמַהִים עִם מִי הוּא מְשׁוֹחַח, הֲלֹא לֹא רָאוּ שׁוּם אָדָם שֶׁנִּכְנַס לְחִדְרוֹ וְהִתְחִילוּ לְעַקֵּב אַחֲרָיו מִן הַחֲרָפִים, עַד שֶׁרָאוּ כִּי בְּכָל פְּעַם שֶׁמִּתְעוֹרְרַת לוֹ קוּשִׁיא בְּלִמּוּדוֹ הוּא פּוֹנֵה לְהַשִּׁי"ת וּמְדַבֵּר אֵלָיו כְּדַבֵּר אִישׁ לְרַעְהוֹ: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵינְנִי מִבִּין אֶת דְּבָרֵי רַבּוֹנוֹ תָּם,

להיות עתידים ליום הזה' (אסתר ג יד), א"ר לוי אמות העולם נבואתן סתומה ואינן יודעין אם להרג ואם להרג. משל לאדם שהיה מהלך בדרך, מן דוחקא דאורחא אסתבע קרסוליה [נתיגעו ונתעיפו קרסוליו], אמר הלואי הוה לי חד חמר, עבר עלוי חד רומי דילדיית חמרתיה חד עולאי [עבר עליו רומאי אחד שחמורתו ילדה עיר אחד], א"ל סב ארכב הדין עולאי [אמר לו הרומאי קח והרכב עליך עיר זה]. אמר הא צלותי אישתמע, ברם אנא לא שאלית כהגן אם למרכב אם למרכיבה [אמר, הרי תפלתי נתקבלה, אלא שאני לא שאלתי כהגן, לפי שלא פרשתי אם רצוני בחמור לרכב עליו או להרכיבו עלי]. כך נבואתן של אמות העולם 'להיות עתידים ליום הזה', ואינן יודעים אם להרג אם להרג. אבל ישראל נבואתן מפרשת (שם ח יג) 'להיות היהודים עתידים ליום הזה להנקם מאיביהם'.

ומסים רבנו האור החיים הקדוש: והוא מה שנתפון משה במאמרו כאן, 'ואתחנן', לשון תחנונים, זה כנגד תנאי ראשון. 'אל ה', שבקש ממקור הרחמים כי שם הוי"ה הוא של מדת הרחמים, וזה כנגד תנאי שני. 'בעת ההיא', פרוש, בעת הידועה שהיא מסגלת לקבלת התפלה, שהיא עת רצון, וקרא לו משה 'עת ידוע' כי מי יודע אימתי הוא עת הרצון כמשה. ואפשר שזה היה בעת אשר אמר לו ה' (דברים ב, כד) 'החל רש ארץ סיחון ועוג', וזה מכון לדברי רבותינו ז"ל שאמרו שלאחר שכבש ארץ סיחון ועוג וכו', נעשה עת רצון, וסבר שתתקבל גם תפלתו באותה עת, וזה מכון כנגד תנאי שלישי שצריך להתפלל בעת רצון. ועוד אמר: 'לאמר', פרוש, שמשה פרש בתפלתו את אמרו כמצטרף שלא יסבלו דבר בלתי הגון, וזה מרמז כנגד תנאי רביעי.

(מתוך הספר ספיר ויהלום להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

בקרא (קהלת ה ט) 'אהב כסף לא ישבע כסף', כי היה איש אחד אוהב כסף ביותר ובקש מהשי"ת שבכל מה שייגע בו הוא בידו יהיה נעשה כסף, והקב"ה מלא שאלתו, והנה הוא נשבא לאכל לחם נגע בו ידו ונעשה כסף ולא היה לו מה לאכל, וזה שנאמר 'לא ישבע כסף'.

ופרש על פי זה דברי הגמרא שם: אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא מיום שחרב בית המקדש לא הגשמה רוח דרומית [לא ירדו גשמים ברוח דרומית], שנאמר (ישעיה ט יט) 'ויגזר על ימין ורעב ויאכל על שמאל ולא שבעו', וכתוב (תהלים פט יג) 'צפון וימין אתה בראתם'. ופרוש הפסוק, שהקב"ה גזר על ימין, שהוא צד דרום, שהרוח שלה לא יביא גשמים טובים, ועל ידי זה יהיה רעב שלא יצמח הרבה תבואה ופרות. ובעלי כיסים והעשירים באו לאכל על שמאל ורוח צפון שהוא הזרב שבא על ידי רוח צפון שמוזלת הזרב, ולא שבעו בו.

שלא יסבלו דבריו דבר בלתי הגון

נאמר בתחלת הפרשה (דברים ג כג): 'ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר', ופרש רבנו האור החיים הקדוש זיע"א: עוד נתפון לדיק ארבעה תנאים הצריכו לקבלת תפלה: אחד - שיתפלל כעניי הדופק על הפתח בדרך אמרו (משלי יח כג) 'תחנונים ידבר רש'. ב' - שייבקש ממקור הרחמים. ג' - זמן התפלה, כדרך אמרו (תהלים סט יד) 'ואני תפלתי לך ה' עת רצון'. ד' שתהיה תפלתו מפרשת, ולא תהיה סובלת פרוש בלתי הגון. וכמעשה שהובא במדרש (אסתר רבה ז כד) בהוא גוי וישראל וכו', וילדה בהמתו של גוי, ואנס ישראל להרכיבו על כתפו וכו'.

ע"כ. במדרש שם מובא כך: 'להנתן דת בכל מדינה ומדינה

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81
או למייל: magdenot@gmail.com
נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

חידון אקצנות - נושא פרסים באיזו שני מקומות מזכרים בפרשתנו שור וחמור בפסוק אחד?

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

פתרון החידה - פרשת במדבר-שבועות:

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":
פרשת במדבר-שבועות:
ה' אליעזר סאפרין מביתר עילית.

ש. היכן מזכרים מים בעשרת הדברות?
ת. בדיבור השני אוסר עלינו השי"ת לעשות פסל וכל תמונה... "אשר במים" (שמות כ, ג).

